

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Arménska republika

[Všeobecné informácie o krajine](#)

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

---

a) Základná charakteristika hospodárstva

	2012	2013	2014	2015	2016
HDP (%)	7,2	3,3	3,6	3,2	0,2
HDP na obyvateľa v USD	3 565,8	3 716,8	3 861,9	3 489,2	n/a
Miera inflácie (%)	2,6	5,8	3,0	3,7	-1,4
Miera nezamestnanosti (%)	17,3	16,2	17,6	18,5	18,0
Rozpočtový deficit (% HDP)	1,5	1,7	2,0	4,8	5,4
Vonkajšia zadlženosť (% HDP)	36,5	38	38,3	43,1	51,8
Prílev PZI (% HDP)	4,9	3,5	2,8	3,4	n/a

Zdroj: IMF, World Bank, ArmStat

Arménska ekonomika vykazovala v rokoch 2012-2015 stabilný rast v priemere 3,2-3,6%. Hlavným faktorom ekonomického rastu bol export výrobkov a služieb. V roku 2016 však došlo k náhlemu poklesu rastu HDP na úroveň len 0,2%, čo bolo spôsobené predovšetkým poklesom svetových cien kovov, zníženými remitenciami ako aj nečakanými zmenami vo vláde, ktoré ovplyvnili nálady na domácom trhu. Uvedené aspekty boli doplnené spomalenou výstavbou či poklesom v pôdohospodárskej produkcii.

Hospodárenie vlády za ostatné roky naberá negatívny trend, keď deficit rozpočtu v roku 2016 tvoril až 5,4% HDP.

AM disponuje pomerne nízkou úrovňou inflácie (za posledných 5 rokov nepresiahla 6%), ktorá v roku 2016 prešla až do deflácie -1,4%. Deflácia bola spôsobená predovšetkým zníženou domácou spotrebou a zníženými poplatkami za verejné služby. Tento jav je pre krajiny Euroázijskej hospodárskej únie (EaHÚ), resp. krajiny SNŠ pomerne atypický.

Silnou stránkou arménskej ekonomiky je takisto pomerne stabilná mena – arménsky dram. V porovnaní s krajinami EaHÚ či SNŠ nevykázala národná mena výraznejšie výkyvy. V období 2014-2016 predstavovala devalvácia dramu cca 20%, kým ukrajinská hrivna či kazašský tenge stratil približne polovicu svojej hodnoty.

Vonkajšia zadlženosť je pomerne vysoká (51,8% HDP v roku 2016), ale vzhľadom na susedské krajiny spadá skôr do priemerných hodnôt. Dlh pozostáva prevažne z dlhodobých pôžičiek z medzinárodných organizácií ako je Medzinárodný menový fond.

AM disponuje veľmi stabilným bankovým sektorom, ktorý za ostatné roky vykazoval dvojciferný nárast a dosiahol kumulatívnu hodnotu aktív v roku 2016 na úrovni 9,5 mld. USD. Bankový sektor pozostáva zo 17 komerčných bánk, 34 nebankových inštitúcií, 7 poisťovní a 8 investičných spoločností. Za ostatných 15 rokov ešte nebol zaznamenaný prípad insolvenčnej finančnej inštitúcie. Zvýšené nároky Centrálnej banky na dokapitalizáciu majetku boli splnené všetkými 17 bankami.

b) Hlavné odvetvia hospodárstva

Štruktúra HDP podľa sektorov	
Obchod a služby	51,6%
Priemysel	17,2%
Poľnohospodárstvo	15,8%
Finančné služby	8,2%
Výstavba a infraštruktúra	7,3%

Priemysel: Priemyselná výroba sa začala rozbiehať po upokojení politickej situácie v roku 1994. Strata trhov po páde ZSSR a pomalý proces privatizácie je brzdou tomu, aby sa priemysel rýchlejšie rozvíjal. Významné postavenie má spracovateľský priemysel, výroba a distribúcia elektrickej energie, plynu a vody, ťažobný priemysel, hutníctvo farebných kovov a hliníka, strojársky priemysel, výroba stavebných hmôt /predovšetkým cementu/, elektrotechnika, chemický priemysel, textilný a obuvnícky priemysel ako i potravinársky priemysel výroba vína a koňakov.

Poľnohospodárstvo: daný sektor má v krajine veľký význam nakoľko sa podieľa na tvorbe HDP 15,8% a zamestnáva 45% obyvateľstva. Agrárna a potravinárska výroba za ostatných 5 rokov vykázali nárast 60 % a 35%. Väčšina výroby je spotrebovaná a uplatnená na domácom trhu, ale import nových technológií ako aj zvýšený dopyt v okolitých krajinách mali za následok nárast exportu domácej produkcie. Daný sektor je intenzívne podporovaný domácou vládou a vzhľadom na nové obchodné dohody s EÚ a bezcolný režim v rámci EaHÚ má veľkú perspektívu.

Dopravná sieť pozostáva z elektrifikovanej železnice, ktorá má cca 830 km, smeruje do Iránu. Automobilové cesty, ktoré majú celkovú dĺžku 9500 km a prechádzajú hranicami republiky v 12 hraničných priechodoch. Hlavné magistrály spájajú dolinu Araksa a Araratskú dolinu cez Agstev s dolinou Kury (Gruzínsko), Jerevan a Zangezúr cez južné Arménsko, Jerevan, Gjurmi a Achalkalaki (Gruzínsko). Jerevanské letisko Zvartnoc obsluhuje lety z Moskvy, Bejrútu, Paríža, Tbilisi a druhých miest. Železničné spojenie cez Azerbajdžan a Gruzínsko je nefunkčné pre vojenské konflikty v Náhornom Karabachu. Hlavným dopravným koridorom je smer Jerevan-Tbilisi- prístavy- Poti-Batumi-Novorissijsk-Iličevsk. Obnovenie železničného spojenia Arménsko – Irán umožní prepojenie RF a BY s regiónom Perzského zálivu.

Prirodné zdroje: Ložiská rúd farebných (čierna meď, hliník, molybdénové koncentráty, zinok, olovo) a vzácnych kovov (zlato, striebro), železa, stavebných hmôt.

c) Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch

AM zmenilo vektor integrácie, v nedávnej minulosti vyvíjalo aktivity s cieľom integrácie do európskych štruktúr, osobitne do EÚ. Od začiatku roka 2014 integračnú orientáciu radikálne zmenilo v prospech Euroázijskej ekonomickej únie (EAEÚ), kde si postavenie lídra upevnila RF. AM sa 2.1.2015 stalo členom EAEÚ. Krajina sa však nebráni ekonomickej spolupráci s EÚ.

Dohody o hospodárskej a vedecko-technickej spolupráci má uzatvorené s Ukrajinou, Ruskou federáciou, Iránom, Gréckom, Sýriou, Libanonom, Gruzínskom, Egyptom, Nemeckom, Bulharskom, Čínou, Indiou, Bieloruskom, Rumunskom, Japonskom, USA, Turkménskom, Kirgizskom, Tadžikistanom, Rakúskom, Kazachstanom a Moldavskom. Pre realizáciu týchto dohôd boli vytvorené vládne výbory.

II. PODPORA OBCHODU A PODNIKANIA

---

a) Podnikateľská legislatíva

Dane:

Daňový systém je založený na 6 druhoch daní:

- daň zo zisku – 20 % (Zákon o dani zo zisku)
- daň z príjmu – základná sadzba podľa výšky mesačného príjmu: do 80 tisíc AMD 10 %, nad 80 tisíc AMD 8 tisíc ADM plus 20 % z čiastky prevyšujúcej 80 tisíc AMD (Zákon o dani z príjmu)
- DPH – 20 %
- spotrebná daň – sadzby (Zákon o spotrebnej dani)
- daň z majetku – aplikuje sa na nehnuteľnosti, dopravné prostriedky, sadzby sú podľa hodnoty majetku (Zákon z daní z majetku)
- daň z pôdy – (Zákon o dani z pôdy)

Všetky zákony a iné užitočné informácie sú k dispozícii v AJ a RJ na webových stránkach Štátnej daňovej služby Arménskej republiky www.taxservice.am

AM má Zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia s väčšinou krajín EÚ ako aj s Čínou, Kuvajtom, Thajskom, Indiou, Kanadou či inými. Dňa 15. 5. 2015 bola v Bratislave podpísaná Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia medzi Slovenskou republikou a Arménskom.

Cudzinci môžu zakladať a vlastniť obchodné spoločnosti:

- podniky v 100% zahraničnom vlastníctve, affilácie, reprezentačné kancelárie,
- kúpiť existujúce podniky,
- založiť JV s arménskymi podnikmi alebo občanmi,
- kúpiť podiel existujúceho podniku.

Všetky druhy podnikov, vrátane reprezentatívnych kancelárií sú povinné zaregistrovať sa v štátnom registri a ich registrácia by nemala trvať dlhšie ako 7 dní. Niektoré druhy obchodných činností podliehajú licenčnému konaniu na príslušných ministerstvách: bankovníctvo a poisťovníctvo Centrálnej banke, zdravotnícke služby Ministerstvu zdravotníctva, potravinárstvo Ministerstvu poľnohospodárstva. Tieto schvaľovacie procesy sú však spravidla dlhodobejšie. Pri investícii vyššej ako 500 mil. AMD majú podnikatelia 2 roky 100% daňové prázdniny.

V Jerevane funguje elektronický obchodný register, ktorý umožňuje skrátiť procedúru registrácie podnikateľov do 15 minút oproti 15 dňom. Systém elektronického obchodného registra vylučuje ľudský faktor, čo pozitívne vplyva na boj s korupciou v tejto sfére. Realizácia tohto projektu bola podporená EÚ a Ázijskou bankou pre rozvoj.

b) Programy podpory zahraničného obchodu, technickej a finančnej pomoci, projekty regionálnej spolupráce

ADA - Armenian Development Agency - založená v r. 1998 na podporu priamych zahraničných investícií a exportu. <http://www.ada.am/>

Programy ADA:

Export Development and Promotion - na podporu a rozvoj arménskeho exportu

One stop shop - základný program medzinárodných aktivít, obchodu a investovania v Arménsku.

Armenian Development Gateway - program určený na podporu a rozvoj obchodných aktivít, súvisiace s možnosťami domácich a zahraničných zdrojov.

c) Verejné obstarávanie

Trh verejného obstarávania sa riadi zákonom o verejnom obstarávaní, ktorý vstúpil v platnosť 22.12.2010. Regulačným orgánom v AM je Štátna agentúra pre verejné obstarávanie.

Informácie o medzinárodných tendroch sú zverejňované na uvedených stránkach:

<http://www.e-tender.am/en/>

<http://gnumner.am/en/home.html>

d) Zmluvná základňa

1. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Arménskou republikou o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňovému úniku v odbore daní z príjmov a z majetku (2015)
2. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Arménskej republiky o leteckých dopravných službách (2010)

III. INVESTÍCIE, ENERGETIKA, VEDA A VÝSKUM

---

a) Priame zahraničné investície:

- objem PZI v krajine a z teritória, celkový vývoj za posledné 2 roky, trendy
- hlavné sektory a investori, kontakty na inštitúcie zaoberajúce sa podporou PZI
- prílev PZI z teritória do SR a naopak, príklady úspešne realizovaných projektov
- technická a finančná pomoc pri vstupe zahraničných investorov
- možnosť repatriácie kapitálu
- odporúčané oblasti investovania, projekty regionálnej spolupráce a pod.

Vládnu legislatívu boli od roku 2011 vytvorené tzv. **Zóny voľného obchodu** (VT parky, investiční zóny). Zóny voľného obchodu boli zavedené, aby prilákali exportujúce domáce a zahraničné spoločnosti. V súčasnosti fungujú dve zóny voľného obchodu na troch miestach v Jerevane. Výroba a export v týchto oblastiach sú zacielené na oblasti elektroniky, presného inžinierstva, farmaceutické prípravky a biotechnológie, IT, alternatívnu energiu, priemyselný design a telekomunikácie, klenoty, brúsené diamanty a hodinky. Obchodné spoločnosti fungujúce v týchto zónach voľného obchodu získavajú daňové zvýhodnenia týkajúce sa daní z príjmu, z nehnuteľnosti, zo zisku, ciel, DPH (pre služby dodávané organizátorovi a prevádzkovateľovi a výrobky na území zóny voľného obchodu). Služby sú poskytované na základe „one stop shop“ princípu.

AM si zachováva pomerne stabilný rast prílivu **priamych zahraničných investícií (PZI)**. Podiel PZI na HDP v roku 2015 činil 1,6% a je predpoklad nárastu na 3,1% v roku 2018. Hlavnými investormi v krajine sú momentálne Rusko, Francúzsko, Nemecko a Argentína (kumulatívne za obdobie 2010-2015 objem 3 mld. USD). Sektorovo sa najviac investuje do energetického sektora a telekomunikácií (hodnota cca 1,9 mld. USD v období 2010-2015).

Právo zachovania vlastníctva je garantované Ústavou Arménska. Zisk môžu zahraniční investori slobodne repatriovať. **Bilaterálne dohody o ochrane investícií** zabezpečujú rovnosť podmienok investovania a ochranu pred vyvlastnením a znárodnením pre všetkých zahraničných investorov. Arménsko má tieto dohody uzatvorené so 34 krajinami (Vietnam, Nemecko, Grécko, Gruzínsko, Egypt, Irán, Cyprus, Čína, Kirgizsko, Rumunsko, USA, Turkmenistanom, Ukrajinou, Francúzskom a Kanadou).

Medzivládna dohoda o ochrane investícií medzi SR a AM neexistuje, preto v rámci právnej ochrany potenciálnych slovenských investorov nemožno využiť uvedený nástroj ochrany. Navyše ide o krajinu, kde nie je možné opomenúť prípadné hospodárske a politická riziká.

Bližšie informácie sú dostupné na stránkach:

<http://investinarmenia.am/en/>

<http://mineconomy.am/en/96>

<http://www.ada.am/>

b) Energetická politika krajiny

- energetický mix a energetická bezpečnosť
- prípadný vplyv na energetickú bezpečnosť SR

Arménsko má značný potenciál solárnej energie. Priemerné ročné množstvo toku slnečnej energie na štvorcový meter vodorovnej plochy je asi 1720 kWh (v Európe je priemer 1000 kWh). Štvrtina územia republiky je zabezpečovaná slnečnou energiou. Využíva sa solárna tepelná energia (solárne kolektory na ohrev vody). Začínajú sa inštalovať aj fotovoltaické moduly s rôznymi výkonmi. Pre rozvoj solárnej energie bol založený fond pre obnoviteľné energie a energetickú účinnosť.

V súčasnej dobe vodná energia je využívaná pomocou existujúcich dvoch kaskád Cascades Sevan-Hrazdan a Vorotan –Dzora. Postupne sa realizuje výstavba troch nových hlavných vodných elektrární. Bolo vystavaných 115 malých vodných elektrární s celkovým výkonom 158 MW a pre nasledovné obdobie bolo schválených ďalších 88 malých vodných elektrární s celkovým výkonom 177 MW.

Arménsko-ruská spoločnosť ArmRusgasprom je vlastníkom celej prepravnej siete tranzitných plynovodov, ako aj distribučnej siete. Arménsko má podzemné zásobníky plynu s kapacitou 240 mil. m³. Plynovodmi sa ročne prepraví plyn v hodnote 3 mld. €.

Arménsko má zdroje geotermálnej energie, ktorá sa nachádza v hĺbke 2 500 – 3 000 m pričom voda dosahuje teploty do 250°C s tlakom 20 – 25 atmosfér. Tieto zdroje môžu dosiahnuť výkon 25 MW.

Energetický mix

Podiel na celkovej výrobe elektrickej energie

Zdroj elektrickej energie	Podiel %
Tepelné elektrárne	36
Jadrové elektrárne	35,8
Vodné elektrárne	28,3

Arménsko nemá žiadne zásoby ropy a zemného plynu, preto je nútené uvedené komodity dovážať. Hlavnými uvedených komodít dodávateľmi sú RF a Irán.

IV. ZAHRANIČNÝ OBCHOD KRAJINY

a) Dovozný a vývozný režim, obchodná prax

Všetky informácie o dovozno-vývozných podmienkach sú k dispozícii na web stránke Arménskej colnej správy: www.customs.am

Podmienky certifikácie a štandardizácie výrobkov vyvázaných do Arménska sú k dispozícii na web stránke sekcie štandardizácie, metrologie a zhody Ministerstva obchodu a ekonomického rozvoja AR: www.sarm.am

b) Základná štatistika zahraničného obchodu

Vývoj zahraničného obchodu za 2012-2016 (mil. USD)						
v USD	2012	2013	2014	2015	2016	Index %
Vývoz	1380,2	1478,7	1547,3	1485,3	1782,9	120,0
Dovoz	4261,2	4385,9	4424,4	3239,2	3292,4	101,6
Obrat	5641,4	5864,6	5971,7	4724,6	5075,3	107,4
Bilancia	-2881	-2907,2	-2877,1	-1753,9	-1509,5	

Zdroj: Armstat

c) Tovarová štruktúra zahraničného obchodu v členení vývoz/dovoz

Hlavné exportné komodity Arménska v 2016		
Komodita	Hodnota (v mil. USD)	Podiel na celkovom exporte v %
Kovy a rudy	400,5	23
Vzácne kovy, perly, mince	336,8	19
Tabak a tabakové výrobky	210,6	12
Alkoholické a nealkoholické nápoje	176,9	10
Hliník	85	4,8

Zdroj: Comtrade

Hlavné importné komodity Arménska v 2016		
Komodita	Hodnota (v mil. USD)	Podiel na celkovom importe v %
Minerálne palivá, oleje	576,1	18
Priemyselné zariadenia, jadrové reaktory, kotle	251,1	7,8
Elektrotechnické zariadenia	218,8	6,8
Perly, vzácne kovy, mince	161,4	5,0
Farmaceutické produkty	115,8	3,6
Vozidlá iné ako koľajové	104,8	3,2
Tabak a tabakové výrobky	101,4	3,1
Plasty a plastové výrobky	91	2,8

Zdroj: Comtrade

d) Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu vývoz/dovoz

Hlavní exportní partneri Arménska v 2016		
Krajina	Hodnota (v mil. USD)	Podiel na celkovom exporte v %
Ruská federácia	370,9	21
Bulharsko	152,42	8,6
Gruzínsko	142,4	8,1
Kanada	139,9	7,9
Nemecko	138,7	7,9
Irak	137,9	7,8

Zdroj: Comtrade

Najvýznamnejší importní partneri Arménska v 2016		
Krajina	Hodnota (v mil. USD)	Podiel na celkovom importe v %
Ruská federácia	995,4	31
Čína	355,85	11
Irán	163,9	5,1
Turecko	162,2	5,1
Nemecko	161,9	5,1
Taliansko	128,2	4,0
Ukrajina	101,73	3,2
Gruzínsko	97,6	1,8

Zdroj: Comtrade

e) Vývoj zahraničného obchodu so SR za posledných päť rokov (vývoz/dovoz)

Obrat zahraničného obchodu medzi Slovenskou republikou a Arménskom je veľmi nízky s výrazne pozitívnou bilanciou v prospech SK. V roku 2016 dosiahol obrat vzájomného obchodu 2,28 mil. EUR, čo predstavuje rapídny prepád až o 66,45%. Uvedený prepád bol spôsobený najmä výrazným poklesom slovenského exportu do Arménska, ktorý dosiahol len 1,52 mil. EUR, čo predstavuje pokles o takmer 75%. Prepád domáceho exportu bol v hlavnej miere spôsobený poklesom u hlavných exportných položiek Slovenska vo vzťahu k arménskemu trhu – stroje, mechanické nástroje a elektrické zariadenia, ktoré zaznamenali prepád exportu z 3,13 mil. EUR v 2015 na 328 tis. EUR; ako aj optické nástroje, ktoré sa prepádli z 1,28 mil. EUR na 380 tis. EUR.

Vývoj vzájomného obchodu za 2012-2016 (mil. EUR)						
v EUR	2012	2013	2014	2015	2016	Index %
Vývoz SR	3,23	4,14	4,59	6,05	1,52	25,19
Dovoz SR	0,31	0,16	0,34	0,76	0,76	99,54
Obrat	3,54	4,3	4,93	6,81	2,28	33,55
Bilancia	+2,92	3,98	+4,25	+5,29	+0,76	

Zdroj: ŠÚ SR

Na vývoze zo SR sa v roku 2016 podieľali hlavne rôzne priemyselné výrobky v hodnote 518 tis. EUR (podiel na SK exporte 34%), optické nástroje (380 tis. EUR, 25% podiel), stroje a mechanické nástroje a elektrické zariadenia (328 tis. EUR, 21,5% podiel).

Dovoz z AM tvorili najmä výrobky potravinárskeho priemyslu; nealkoholické nápoje; tabak (hodnota 534 tis. EUR, 70% podiel na celkovom dovoze AM).

V. MARKETINGOVÁ STRATÉGIA

a) Obchodné zvyklosti v teritóriu

Obchodný úspech je priamo závislý od odporúčania, kto obchod sprostredkoval a organizoval. Od skúsenosti v zahraničnom obchode a v neposlednom rade od obchodného partnera v AM. Podnikanie na vlastnú päšť je veľmi riskantné a neodporúča sa.

Svojich obchodných partnerov nepodceňujte, väčšina arménskych podnikateľov majú bohaté skúsenosti z riadiacich funkcií sú komunikatívny a poznajú legislatívu Arménska, ako aj svoje miestne podmienky. Veľká časť obchodníkov a súkromných podnikateľov sú predstavitelia finančno-priemyselných skupín a exportných spoločností, ktoré kontrolujú export tovarov a najmä služieb. Rokovacím jazykom je jednoznačne uprednostňovaná ruština.

Arménske zákony pre zahraničných podnikateľov sú veľmi zložité a pre cudzinca je ťažké sa v nich orientovať, preto pri väčších obchodoch alebo finančných operáciách ak nemáte plnú dôveru k svojmu partnerovi odporúčame konzultovať postupy s právnickou firmou.

Doprava tovaru po teritóriu SNŠ je bez vážnejších problémov a tovar je potrebné vždy poistiť. Colné dokumenty je treba mať v absolútnom poriadku. Je žiaduce, aby slovenský prepravca mal znalosti o druhoch prepravných povolení. Cestovať s ATA karnetmi sa pri preprave niektorých tovarov neodporúča – arménska strana ich neuznáva.

1. Problémy a riziká miestneho trhu

- Silná konkurencia a etablovanie sa na trhu veľkých západných firiem si vynucuje pracovať pod ich stanovenými podmienkami, ktoré sú pre naše malé firmy finančne ťažko akceptovateľné (odklad platieb, preclievanie a certifikácia tovarov slovenskou firmou, priama distribúcia do regiónov a pod.),
- väčšina slovenských firiem si nemôže dovoliť nákladnú reklamu a propagáciu v médiách,
- ťažkopádny byrokratický štátny systém.

2. Obvyklé platobné podmienky, platobná morálka

Arménsky bankový systém je dvojstupňový. Prvú úroveň predstavuje Národná banka Arménska, ktorá je centrálnou bankou Arménska (je autonómna a je nezávislá na výkonnej a zákonodarnej moci) a druhú úroveň tvoria komerčné banky. Organizačný systém bánk a bankových operácií je regulovaný zákonom Arménska "O bankách a bankovej činnosti" a Zákonom "O Národnej banke Arménska". Podľa zamerania sa banky rozdeľujú na: odvetvové (Ardišinbank, Agrobank), špecializované (Armsberbank) a viacúčelové (Armekonombank, Impexbank). V Arménsku je vnútorná konvertibilita meny a vysoká liberalizácia valutových operácií. Sú vytvorené vhodné podmienky pre zahraničných investorov. Problémy sú zatiaľ s poisťovaním depozitov, účtov a úverov.

b) Vyhodnotenie odbytových možností SR

Energetický priemysel

Vzhľadom na priaznivé prírodné podmienky v oblasti hydroenergetiky a využitia solárnej energie je predpoklad rastúceho dopytu po technológiách na výstavbu malých vodných elektrární či solárnych paneloch. V súvislosti s očakávaným naštartovaním stavebníctva je takisto predpoklad na zvýšenie dopytu po kotloch ústredného kúrenia či energeticky šetrných vykurovacích systémoch.

Kovospracujúci priemysel

Istú perspektívu poskytuje aj kovospracujúci priemysel vzhľadom na zintenzívnenie výstavby dopravnej infraštruktúry, ciest a železníc (výrobky zo železa a ocele, trúby a potrubia, drôty).

Strojárstvo

Vzhľadom na stále vysoký podiel poľnohospodárskeho segmentu na tvorbe domáceho hospodárstva je v teritóriu priestor na uplatnenie poľnohospodárskej techniky, resp. špeciálnych nástavcov na obrábacie stroje a traktory.

Pôdohospodársky a potravinársky priemysel

Exportný potenciál v danom segmente by sa na arménskom trhu mohol uplatniť v podobe technológií do spracovateľského a potravinárskeho priemyslu (výrobné linky). Istá perspektíva sa naskytuje aj v reexportoch sladu či cukrovínok v rámci trhu Euroázijskej hospodárskej únie.

c) Marketingová stratégia pri vývoze do teritória

V prípade rozhodnutia o začatí ekonomických aktivít smerom na Arménsko je odporúčané v prvopočiatoch realizovať exportno-importné operácie s využitím niektorého z foriem, ktoré udáva INCOTERMS 2010 za vhodné platobné nástroje využij akreditív, bankovú záruku. Významnejšie a finančne náročnejšie operácie a projekty sa odporúčajú realizovať až po dôslednom overení si kredibility už známeho partnera.

Dôležitým prvkom úspechu je znalosť svojho postavenia na trhu z pohľadu konkurencie a z pohľadu ceny na trhu a následne z toho musí vychádzať celá marketingová stratégia. Využívané sú klasické nástroje reklamy s tým, že oblasť elektronickej reklamy je zatiaľ slabo využívaná.

d) Praktické informácie pre exportéra a importéra

Na základe rozhodnutia vlády AM z 10. 1. 2013 obyvatelia krajín EÚ, vrátane SR nepotrebujú pri vstupe do Arménskej republiky platné vstupné vízum po dobu 180 dní v roku.
<http://www.armeniaforeignministry.com>

Zdravotná starostlivosť - pri vstupe do krajiny nie je povinné očkovanie, odporúča sa očkovať proti tetanu, hepatitíde A, diftérii. Odporúča sa pobyť výlučne vo veľkých mestách a turistických centrách s organizovanými výletmi do vnútrozemia s ubytovaním a stravovaním stredného až vyššieho štandardu. Pri cestách do vnútrozemia v jednoduchých podmienkach s jednoduchým ubytovaním, pri dlhodobom pobyte a úzkom kontakte s miestnym obyvateľstvom sa odporúča očkovanie ako pri zvýšenom riziku, čiže na týfus a hepatitis B. Riziko nakazením sa maláriou je nízke, táto choroba sa vyskytuje ohniskovite v západných nížinách (údolie Araratu, hlavne v distrikte Masis), vo zvyšných častiach krajiny nehrozí žiadne riziko. V týchto oblastiach treba dbať na účinnú ochranu proti komárom. Treba venovať pozornosť hygiene pri zaobchádzaní s potravinami a pitnou vodou, pretože hnačkové ochorenia sa hojne vyskytujú v celej krajine. Odporúčame mať so sebou základnú výbavu v lekárničke a zabezpečiť si poistenie liečebných nákladov v zahraničí. Pre pobyty dlhšie ako 3 mesiace je požadovaný negatívny HIV-test. Test môže byť vykonaný tiež priamo na mieste v priebehu prvého mesiaca pobytu.

Doprava prevláda najmä autobusová doprava, ale rozvinutá je aj vlaková a letecká doprava (ruské letecké spoločnosti – Aeroflot, Siberian, ale aj zahraničné - Austrian Airlines, British Airways, Czech Airlines) so spojením do Londýna, či Viedne. Pri hlavnom meste sa nachádza letisko Zvartnots International Airport . V Jerevane dopĺňa mestskú dopravu metro.

Bezpečnostná situácia podľa oficiálnej informácie neexistujú na území AM oblasti neprístupné pre cudzincov a pobyť na celom území krajiny je bezpečný. Okradnutia a lúpežné prepadnutia cudzincov v krajine nie sú časté, napriek tomu sa neodporúča turistika v oblasti Náhorného Karabachu. Pre zahraničných turistov - návštevníkov Náhorného Karabachu, je potrebné mať pri sebe platný cestovný pas s dokumentom potvrdzujúcim vstupné víza do tejto republiky. Bližšie informácie poskytnú konzulárne oddelenia arménskych veľvyslanectiev.

Sviatky 1. a 2. január, 6. január (ortodoxné Vianoce), 8. marec, 7. (Deň materstva a krásy) a 24. (Deň pripomenutia genocídy) apríl, apríl (pohyblivý Veľký piatok), 9. a 28. (1. Deň republiky) máj, 5. júl, 21. september, 7. december (Deň pripomenutia zemetrasenia), 31. december.

Dôležité telefónne čísla

„1“ pred tel. číslom znamená predvoľbu hl. mesta – Jerevanu

Hasiči	1 01
Polícia	1 02
Záchranná služba a prvá pomoc	1 03
Hlásenie o úniku plynu	1 04
Mestské telef. čísla - informácie	1 07

Kontakty pre informácie:

President <http://www.president.am>
Parlament <http://www.parliament.am/>
Vláda <http://www.gov.am>

Veľvyslanectvo SR v Arménsku so sídlom v Moskve ul.

Júliusa Fučíka 17-19

123 056 Moskva

Ruská federácia

Tel.: 007-495 956 4921

Fax: 007-495 250 1591

E-mail: emb.moscow@mzv.sk

Internet: www.mzv.sk/moskva

Obchodno-ekonomické oddelenie

Tel.: 007-495 956 4924

007-495 956 4450

007-495 956 4449

Honorárny konzul SR v Arménsku so sídlom v Jerevane

Gagik Martirosyan ul.

Sayat-Nova Ave

Ani Plaza Hotel 1. poschodie

Jerevan 0001 Arménska republika

Tel.: +374 10 5325 53

E-mail: slovakconsul@netsys.am

Internet: www.slovakconsulate.am

Veľvyslanectvo Arménska v SR so sídlom vo Viedni

Neubaugasse 12-14/1/16

A - 1070 Viedeň

Rakúska republika

Tel.: 0043/1 /522 7479/524 3668

Fax.: 0043/1 /522 7481

E - mail: armenia@armembassy.at

Kontakty na významné ekonomické a obchodné inštitúcie:

Ministerstvo pôdohospodárstva - www.minagro.am

Ministerstvo hospodárstva - www.mineconomy.am

Ministerstvo energetiky a prírodných zdrojov - www.minenergy.am

Národný štatistický úrad - www.armstat.am

Centrálna banka AM - www.cba.am

Arménska priemyselná a obchodná komora - www.armcci.am

Arménska rozvojová agentúra - www.ada.am

Americká obchodná komora - www.amcham.am

Small&Medium Entrepreneurship Development National Center - www.smednc.am

Arménska agentúra pre rozvoj cestovného ruchu - www.armeniainfo.am

The Development Foundation of Armenia - <http://www.dfa.am/>

Dátum: 26.5.2017